
146 605 Hiroshima-bomber

INVITERT KOMMENTAR

KNUT MORK SKAGEN

knut@theskaw.com

Knut Mork Skagen er spesialist i barne- og ungdomspsykiatri og overlege ved BUP Helse Nord-Trøndelag. Han er styreleder i Norske leger mot atomvåpen.

Forfatteren har fylt ut ICMJE-skjemaet og oppgir ingen interessekonflikter.

Den 6. og 9. august 2025 markerer 80 år siden USA utslettet store deler av Hiroshima og Nagasaki med atombombene Little Boy og Fat Man.

I mai gikk 132 medisinske tidsskrifter sammen for på nytt å kreve en innsats for å redusere faren for atomkrig. De oppfordret til å støtte en resolusjon i Verdens helseforsamling (WHA) om å utarbeide en ny rapport om atomkrigs helsemessige konsekvenser [\(1\)](#).

Resolusjonen ble fremmet av en gruppe på tolv nasjoner, hovedsakelig fra Stillehavet, Afrika og Sentral-Asia, områder som ble hardt rammet av 1950- og 60-tallets atomprøvesprengninger. Den ble vedtatt med et stort flertall: 84 stater stemte for og 14 stater imot. Det var hele 28 avholdende stemmer. Norge ga tydelig støtte for et liknende initiativ i FNs generalforsamling i fjor høst [\(2\)](#). Under avstemningen i WHA var det derfor svært skuffende å registrere at Norge, i likhet med størsteparten av landene i NATO-alliansen, stemte avholdende [\(3\)](#).

Verdens helseorganisasjons (WHO) første publikasjon om temaet i 1983, *Effects of Nuclear War on Health and Health Services*, etablerte sentral kunnskap på feltet [\(4\)](#). Rapportens avsluttende ord har blitt stående som en hovedparole i den medisinske motstandskampen mot atomvåpens eksistens: «Når det gjelder atomkrig er forebygging åpenbart eneste mulighet.»

«For overlevende etter atomangrep vet vi nå at det er en økt malignitetsrisiko gjennom hele livsløpet»

I løpet av de siste tiårene har det kommet betydelig ny kunnskap på området (5–7). For overlevende etter atomangrep vet vi nå at det er en økt malignitetsrisiko gjennom hele livsløpet. Strålingen fra prøvesprengninger har i større grad vært skadelig for jentebarn enn for guttebarn. Vi vet også mer om konsekvensene en atomkrig vil ha for jordens klima og matproduksjon. Dette er kunnskap som må samles og formidles for å sikre en informert diskusjon om trusselen atomvåpen utgjør mot mennesker som individer og menneskeheten som art.

«Utryddelse, som fram til da var å anse som et guddommelig anliggende, ble noe mennesker kan påføre hverandre og seg selv»

Angrepene mot Hiroshima og Nagasaki var blant de aller siste handlingene i en krig som viste verden at det ikke finnes grenser for menneskelig grusomhet. Utryddelse, som fram til da var å anse som et guddommelig anliggende, ble noe mennesker kan påføre hverandre og seg selv. Under den kalde krigens hodeløse opprustning virket det sannsynlig at utryddelsen skulle inntreffe før heller enn senere.

«Vi er alle mål. I løpet av få minutter kan alle og enhver tilintetgjøres av ett av de mer enn 2 000 stridshodene som står i «høy operativ beredskap» i dag»

Er utryddelse et medisinsk anliggende? Svaret er ikke åpenbart. Tradisjonelt forholder leger seg til enkeltpasienter eller, i forebyggende og samfunnsmedisinsk arbeid, til befolknings- og pasientgrupper. Men med masseødeleggelsesvåpen, som ved globale pandemier, kan sykdom og skade ramme oss alle sammen til samme tid. Den amerikanske poeten Edward A. Dougherty beskrev det slik:

Instead of huge aerial raids where planes passed over in waves...the atomic bombs in many ways came – literally – out of the blue [...] The explosion's suddenness and simultaneity were dumbfounding. It seemed everywhere in the city at the same time, but each individual experienced it as a direct hit (8).

Dette gjør noe med vårt medisinsk-etiske ansvar. Vi er alle mål. I løpet av få minutter kan alle og enhver tilintetgjøres av ett av de mer enn 2 000 stridshodene som står i «høy operativ beredskap» i dag. Verdens atomvåpenarsenal har nå en samlet sprengkraft på ca. 146 605 Hiroshima-bomber (9). Det eneste som skiller oss fra ofrene i Hiroshima og Nagasaki, er det samme som nå skiller oss fra sivile ofre for krigene i Gaza, Ukraina, Sudan, og overalt ellers: Det er flaks.

REFERENCES

1. Abbasi K, Ali P, Barbour V et al. Ending nuclear weapons, before they end us. *BMJ* 2025; 389: r881. [PubMed][CrossRef]

2. Diaz-Maurin F. UN to conduct new study of the broad impacts of nuclear war. Not all countries want to know. *Bulletin of the Atomic Scientists* 5.11.2024. <https://thebulletin.org/2024/11/un-to-conduct-new-study-of-the-broad-impacts-of-nuclear-war-not-all-countries-want-to-know/> Lest 1.6.2025.
3. Fletcher ER. WHO Mandated to Update of 30-Year-Old Review on Health Impacts of Nuclear War After Heated WHA Debate. *Health Policy Watch* 26.5.2025. <https://healthpolicy-watch.news/who-gets-mandate-to-update-its-work-on-health-impacts-of-nuclear-for-first-time-in-more-than-30-years/> Lest 1.6.2025.
4. WHO. Effects of nuclear war on health and health services: report of the WHO Management Group on Follow-up of Resolution WHA36.28, 2nd ed. Genève: Verdens helseorganisasjon, 1987. <https://iris.who.int/handle/10665/39199> Lest 1.6.2025.
5. Tomonaga M. The Atomic Bombings of Hiroshima and Nagasaki: A Summary of the Human Consequences, 1945-2018, and Lessons for Homo sapiens to End the Nuclear Weapon Age. *J. Peace Nucl. Disarm* 2019; 2: 491–517. [CrossRef]
6. Xia L, Robock A, Scherrer K et al. Global food insecurity and famine from reduced crop, marine fishery and livestock production due to climate disruption from nuclear war soot injection. *Nat Food* 2022; 3: 586–96. [PubMed][CrossRef]
7. Nichols AM, Olson M. Gender and Ionizing Radiation: Towards a New Research Agenda Addressing Disproportionate Harm. Genève: UNIDIR, 2024. https://unidir.org/wp-content/uploads/2024/11/Gender_and_ionizing_radiation_web.pdf Lest 1.6.2025.
8. Miller A, Atherton C. 'Monster in the sky': Hibakusha Poetry and the Nuclear Sublime. *Text* 2017; 21: 1–2. [CrossRef]
9. Federation of American Scientists. Status of World Nuclear Forces. <https://fas.org/initiative/status-world-nuclear-forces/> Lest 1.6.2025.

Publisert: 6. august 2025. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.25.0362
Opphavsrett: © Tidsskriftet 2026 Lastet ned fra tidsskriftet.no 2. juli 2026.